

Andrzej Chojnacki

Tadeusz Czerski (1743-1815)

Radzyński Rocznik Humanistyczny 16/2, 609-610

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Andrzej Chojnacki

Siedlce

Tadeusz Czerski (1743-1815)

Czerski Tadeusz (1743-1815) – szlachcic herbu Rawicz, syn Wawrzyńca i Katarzyny z Krzyżanowskich. Na przełomie XVIII i XIX wieku był właścicielem Bork i Woli Osowińskiej w pow. radzyńskim. Rodzina Czerskich pochodziła z ziemi łukowskiej i wcześniej przedstawiciele tej rodziny byli sekretarzami królewskimi oraz urzędnikami ziemskimi. Tadeusz Czerski był żołnierzem i dosłużył się stopnia pułkownika Wojska Polskiego w armii koronnej (1781).

W 1779 r. Tadeusz Czerski wykupił od Woronieckiego starostwo dźwinogrodzkie, które cztery lata później odstąpił Potockiemu. W latach 1782-1791 był także właścicielem Zdunowa w pow. zakroczymskim, które zakupił zapewne po zakończeniu swej służby wojskowej. W dobie Księstwa Tadeusz Czerski gospodarował w dobrach swych w Borkach opodal Radzyna, tam w 1813 r. sporządził testament, na mocy którego, zachowawszy dla siebie dożywocie, podzielił majątek między dorosłe już wówczas dzieci. T. Czerski w 1812 r. udzielił kaucji na Borkach i Woli Osowińskiej Stefanowi Jedlińskiemu, starającemu się o dzierżawę dóbr narodowych w Zemborzycach (dziś dzielnica Lublina).

W 1813 r., w wieku lat 70, Czerski sporządził akt swej ostatniej woli, na mocy którego dobra swe podzielił na cztery równe części – trzy dla swych dzieci i jedną dla siebie, jako zachówek do śmierci. Syn otrzymał rodowe Borki, Sitno, Ossówno i dwie części we wsi Przytoczno, córka Marianna folwark Tchorzewek i część we Wrzosowie, młodsza Filipina natomiast Wolę Ossowińską i część we wsi Oszczepalin. W lipcu 1814 r. T. Czerski uregulował swe długi wobec księdza Hilarego Czerskiego – proboszcza z Mińska i Ignacego Korbutta. Zmarł w Borkach Radzyńskich w 1815 r.

Z żony Agnieszki z Jaźwińskich (ślub w Warszawie w 1769 r.) pozostawił: syna Ferdynanda – szambelana króla Stanisława Poniatowskiego (w 1795 r.), a w czasach Księstwa sędziego pokoju pow. radzyńskiego, oraz córki Filipinę (późniejszą Jaźwińską, poślubioną Ignacemu Antoniemu – właścicielowi m.in. miasteczka Dobre w pow. stanisławowskim) oraz Mariannę Izabellę, która w 1791 r. wyszła za mąż za Antoniego Trębickiego (rozwiedzeni), w 1809 r. zaś za generała Ludwika Kamienieckiego – szefa sztabu armii Księstwa, dowódcy 18 dywizji w 1812 r. i gubernatora Grodna. Marianna Izabella z pierwszego małżeństwa pozostawiła trzech synów: gen. Stanisława Trębickiego (zmarłego 29 listopada 1830 r. w Warszawie), kpt. Kazimierza Trębickiego – adiutanta ks. Konstantego oraz Ludwika – właściciela Kurów w pow. sokołowskim oraz dwie córki Pelagię (wyszła za mąż za Krzysztofa

Wyleżyńskiego) oraz Anielę Joannę - obie ciepło wspominane przez Aleksandra Fredrę w jego wspomnieniach *Trzy po trzy*, w okresie, gdy mieszkały z matką i ojczymem w Lublinie.

Pod koniec życia Tadeusz Czernski rozpoczął budowę klasycystycznego dworu w Borkach. Budowlę tę dokończył dopiero jego syn Ferdynand (około 1815 r.), a po jego bezpotomnej śmierci (w 1838 r.) dwór wszedł w posiadanie jego rodzonej siostry – Filipiny Jaźwińskiej i jej męża.

BIBLIOGRAFIA:

Seweryn Uruski, *Rodzina*, t. III; Aleksander Fredro, *Trzy po trzy*; Archiwum Państwowe w Lublinie Oddział w Radzynie Podlaskim, Akta notariusza Józefa Mnińskiego w Radzynie Podlaskim z lat 1813-1814.